

V Bratislave, 5. 5. 2014

Vec: Ponuka k účasti pri okrúhlym stole a ku diskusii o dokončení procesu odluky cirkvi od štátu.

Ako predseda prípravného výboru petície za vyhlásenie referenda za dokončenie procesu odluky cirkvi od štátu (ďalej len „**Petícia o dokončení odluky**“), ktorá bola zatiaľ iba čiastočne vykonaná v rámci zásadných zmien v dovtedajšom usporiadaní spoločenských, hospodárskych, ale aj majetkových vzťahov na začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia, si dovoľujem obrátiť sa aj na Vašu organizáciu s výzvou k účasti na diskusii k predmetu Petície o dokončení odluky a zároveň si touto cestou dovoľujem uchádzať sa o jej podporu zo strany členov a/alebo aj podporovateľov Vašej organizácie.

Problematika, resp. téma odluky cirkvi od štátu a ich financovanie inak, ako zo štátneho rozpočtu boli jedným z hlavných argumentov predkladateľov návrhov zákonov a aj hlavných protagonistov pri presadzovaní viacerých retroaktívnych zásahov jednak do viacerých ústavných zákonov v rámci celej Československej socialistickej republiky, resp. neskôr Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky ešte na pôde Federálneho zhromaždenia, ale taktiež retroaktívnych zásahov do ústavných zákonov Slovenskej socialistickej republiky na pôde Slovenskej národnej rady, resp. neskôr do zákonov Slovenskej republiky na pôde Národnej rady Slovenskej republiky.

Celá spoločnosť v rámci vyššie spomínaných bývalých štátnych útvarov prešla od roku 1989 určitým búrlivým vývojom vo všetkých oblastiach spoločensko-politického života, ktorých súčasťou boli aj mnohé retroaktívne zásahy do dovtedajšieho právneho poriadku. Tieto retroaktívne zásahy boli odôvodňované v prvom rade snahou zabrániť do budúcnosti obdobným krivdám, aké sa udiali súkromným vlastníkom poľnohospodárskych alebo lesných pozemkov ale aj cirkvám a cirkevným spoločnostiam, ale taktiež snahou zabrániť do budúcnosti obdobným krivdám. Preto boli tieto retroaktívne zásahy v danom období vnímané radovými občanmi zhovievavo, podporne, resp. bez nejakej väčšej pozornosti alebo zvýšeného záujmu. **Väčšina občanov vtedajšieho Československa jednak v danom období prežívala niektorú z viacerých sprievodných eufórií z pádu predchádzajúceho kvázi komunistického režimu, ale najmä a v prvom rade verila vtedajším predstaviteľom politických strán a hnutí, že naozaj ich prvoradým záujmom je priblížiť správu vecí verejných k občanovi a najmä na prospech všetkých občanov.**

Pred odôvodnením podstaty Petície o dokončení odluky, ako aj odôvodnením účelu tohto listu s ponukou si Vám dovoľujem najskôr prezentovať niektoré východiskové zákony, prijaté v spomínanom turbulentnom a aj dosť hektickom období od roku 1989.

Ide najmä o nasledovné zákony:

- 1. Zákon Federálneho zhromaždenia Československej socialistickej republiky č. 16/1990 Zb. z 23. januára 1990**, ktorým sa zmenil zákon č. 218/1949 Zb. o hospodárskom zabezpečení cirkvi a náboženských spoločností štátom tak, že štát bude podľa ďalších ustanovení zákona poskytovať osobné požitky duchovným cirkvám a náboženských spoločností, ktorí pôsobia v duchovnej správe, cirkevnej administratíve alebo v ústavoch pre výchovu duchovných, a ak ide o duchovných tých cirkvi a náboženských spoločností, ktorých duchovným osobné požitky štát poskytoval k 31. decembru 1989, a to v rozsahu, ktorý určia štátne rozpočty Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky, pričom zároveň dotknutý zákon č. 16/1990 Zb. zrušil štatút štátnych zamestnancov pre vyššie v tomto bode špecifikovaných duchovných.
- 2. Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zo 6. septembra 1990**, ktorým boli zrušené štátom riadené a aj kontrolované samosprávne orgány na úrovni Mestských, resp. Miestnych národných výborov a vznikli samostatné samosprávne územné celky Slovenskej republiky, označované ako obce, združujúce občanov, ktorí majú na jej území dotknutej obce trvalý pobyt. Obce

sa stali samostatnými právnickými osobami. Takto vzniknuté obce mali za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodáriť s vlastným majetkom a so svojimi finančnými zdrojmi.

3. **Zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 403/1990 Zb. z 2. októbra 1990 o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd**, ktorý sa vzťahoval na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám **odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným, prípadne hnuteľným veciam** (podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektoru, podľa zákona č. 71/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorého súkromného domového majetku), a **znárodnením zoštátnením na základe výmerov niektorých odvetvových ministerstiev, vydaných po roku 1955 a odvolávajúcich sa na znárodňovacie predpisy z roku 1948**. Za odňatie vlastníckeho práva podľa dotknutého zákona sa považuje aj prechod vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy podľa § 4 ods. 1 a 2 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.
4. Zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky č. 229/1991 Zb. zákon č. 229/1991 Zb. z 21. mája 1991 o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v snahe zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989, ako aj **dosiahnuť zlepšenie starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a upraviť vlastnícke vzťahy k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a na ochranu životného prostredia**
5. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) č. 282/1993 Z.z. zo dňa 27. októbra 1993 o **zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam**, na ktorom sa NR SR uzniesla s hlavným cieľom, resp. snahou zmierniť následky niektorých majetkových krívd, spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, **pričom ale NR SR bola zároveň vedená úsilím potvrdiť svoju vôľu, aby k podobným krívdám už nikdy nedošlo**. Tento zákon sa vzťahoval na zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam a hnuteľným veciam na základe rozhodnutí štátnych orgánov, občianskoprávných a správnych aktov, vydaných v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti, rešpektujúcej práva občanov vyjadrené najmä Chartou Organizácie Spojených národov, Listinou základných práv a slobôd a príslušnými medzinárodnými paktmi o občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Zákon takéhoto typu a v takomto rozsahu zmiernenia niektorých majetkových krívd, spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, prijala Slovenská republika ako prvá z postkomunistických krajín a ako prvá a v pomerne veľkom rozsahu v podstate okamžite cirkvám vrátila najmä nehnuteľný majetok.

Odôvodnenie mandátu ku iniciovaniu Petície o dokončení odluky cirkví od štátu.

V podstate od prijatia zákona č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam boli aj odbornou a aj laickou verejnosťou prezentované viaceré zásadné výhrady k úplnej právnej relevancii dotknutého zákona a/alebo aj ku právnej jednoznačnosti a aj právnej úplnosti/dôslednosti ďalších súvisiacich prijatých zákonov.

Napriek tomu však musíme dnes v roku 2014 skonštatovať, že sa aj napriek viacerým snahám nenašla potrebná vôľa alebo ochota poslancov NR SR počas všetkých jej doterajších volebných období dokončiť preukázateľne dočasné právne úpravy s retroaktívnymi zásahmi veľkého rozsahu. Na druhej strane tí istí poslanci NR SR celé to dlhé obdobie minimálne pri schvaľovaní každého jednotlivého štátneho rozpočtu Slovenskej republiky boli podrobne konfrontovaní s tým, že rozhodujú o pridelovaní nemalého objemu finančných prostriedkov na základe dočasne prijatých zákonných úprav z rokov 1990 až 1993, pre uplatňovanie ktorých sa od spomínaného obdobia objektívne a zásadne zmenili východiskové predpoklady, platiace v čase ich prijatia zákonodarnými zborními štátnych útvarov, existujúcich na území bývalého Československa.

Na základe mnohých udalostí z ostatných rokov, ale najmä z ostatných niekoľkých desiatok mesiacov sa vo viacerých ľudoch z okolia členov prípravného výboru Petície o dokončení odluky nahromadilo presvedčenie, že už nie je možné a ani prijateľné tolerovať menšie či väčšie problémy, resp. nedostatky alebo

nedôslednosti v právnom poriadku Slovenskej republiky. Spomínané nedostatky, resp. nedôslednosti v právnom poriadku SR sú príčinou rôznych vyvolaných komplikácií, neprávosti až krívd nemalého rozsahu a to v prvom rade konaním subjektov na strane štátnej alebo verejnej správy, ale aj konaním mnohých fyzických a aj právnických osôb, ktoré šikovným a aj veľmi sofistikovaným spôsobom dlhodobo zneužívali a aj zneužívajú vcelku ušľachtilé zámery členov zákonodarných zborov z rokov 1990 až 1993.

Preto využijúc svoje základné práva a slobody pre krajné, resp. nevyhnutné možnosti, dané občanom SR zákonom č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (najmä jej čl. 27 a čl. 98) v znení jeho zmien a doplnení a taktiež zákonom č. 85/1990 Zb. o petičnom práve, sa skupina občanov Slovenskej republiky rozhodla iniciovať prostredníctvom prípravy Petície o dokončení odľuky dôsledné dokončenie procesu odľuky cirkví od štátu a tým aj ukončenie spoločensky a aj ekonomicky neudržateľného dočasného riešenia napĺňania základnej snahy zákonodarcov, resp. štátu pri prijímaní vyššie v bodoch 1. až 5. spomínaných zákonov.

A. Dočasnosť riešenia vyššie v bodoch 1. až 5. spomínaných zákonov vyplýva jednoznačne a v prvom rade z toho, že štát sa zákonom č. 16/1990 Zb. (viď bod 1.) zaviazal platiť osobné požitky osobám, ktoré zároveň zbavil štatútu zamestnancov štátu, pričom vychádzal z ekonomických predpokladov pre spoločenskú tvorbu zdrojov štátnych rozpočtov Českej socialistickej republiky a Slovenskej socialistickej republiky. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že tento základný predpoklad dotknutého zákona č. 16/1990 Zb., teda financovanie cirkví zo spoločenských zdrojov, získaných aj zo znárodnenia majetku cirkví, bol zásadným spôsobom zmenený jednak samotným spoločným štát Čechov a Slovákov, ale najmä nástupníckou Slovenskou republikou prijatím viacerých ďalších, so zákonom č. 16/1990 Zb. priamo súvisiacich zákonov (viď body 2. až 5.), pričom neboli dôsledne vykonané všetky ovplyvnené alebo podmienené legislatívne zmeny.

B. Spoločenská neudržateľnosť je daná viacerými faktormi, a to:

B1. V prvom rade tým, že podľa zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky sa podľa jej Prvého oddielu Základné ustanovenia Čl. 1 odsek (1) je Slovenská republika zvrchovaný, demokratický a právny štát, ktorý sa neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo a zároveň podľa Druhej hlavy Základné práva a slobody Prvý oddiel Čl. 12 oddiel (2) sa základné práva a slobody na území Slovenskej republiky zaručujú všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie, pričom zároveň platí, že nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Aktuálne je navyše Slovenská republika súčasťou Európskej únie, kde je otázka ideológie a/alebo náboženstva vo vzťahu na riadenie štátnych záležitostí ešte výrazne voľnejšia, resp. menej previazaná.

B2. Z dôvodov nedôslednej prípravy zákonných podmienok (viď body 1. až 5.) pre riešenie odstraňovania krívd pred rokom 1990 boli vytvorené jednak podmienky pre páchanie krívd zo strany štátu na iných jeho občanoch z dôvodov nedôslednosti, resp. možno z dôvodu naivného presvedčenia o všeobecnej ochote všetkých subjektov rešpektovať vysoký stupeň demokratizácie spoločnosti vďaka niektorých z dotknutých zákonov. Z tých istých dôvodov boli taktiež vytvorené podmienky pre páchanie krívd a neprávosti na verejnom záujme právom chránených skupín občanov (napr. krívd na občanoch v mnohých obciach v rámci celej SR, ktorí sú v nevýhodnom postavení napr. z hľadiska rozdielneho prístupu ku plateniu daní z nehnuteľností).

B3. Urýchlené prijatie zákonov podľa bodov 1. až 5. v mnohých prípadoch nevedlo ani ku dosiahnutiu zlepšenia starostlivosti o poľnohospodársku a lesnú pôdu obnovením pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde, resp. upravením vlastníckych vzťahov k pôde v súlade so záujmami hospodárskeho rozvoja vidieka a aj v súlade s požiadavkami na tvorbu krajiny a ochrany životného prostredia. V mnohých prípadoch takýto unáhlený postup naopak viedol k dlhodobému znižovaniu výmer poľnohospodárskej a lesnej pôdy na úkor rozvoja úplne iných hospodárskych, resp. ekonomických aktivít (napr. výstavba obytných a priemyselných objektov aj na kvalitnej ornej pôde, čo sa často dialo aj pri poškodzovaní životného prostredia, ale najmä bez zohľadňovania požiadaviek na tvorbu krajiny).

B4. Nedoriešenie finančnej odľuky cirkví od štátu pri ponechaní stavu neplatenia daní z cirkevného majetku vrátane pozemkov vytvára niekoľko ďalších, spoločensky neprijateľných stavov.

Jednak je dlhodobo vytváraný nerovnovážny stav v trhovom prostredí, keď často spriaznené subjekty podnikajú na prenajatých pozemkoch a pôsobia tak na trhu bez záťaže z nákladov na dane z nehnuteľností na rozdiel od podnikateľov s nákladmi na zdaňovanie pozemkov.

Dane z nehnuteľností majú okrem stimulačného faktora z hľadiska potrebného záujmu o starostlivosť - udržiavanie v dobrom alebo aspoň v prevádzkyschopnom stave aj vplyv na výšku príjmu na strane obcí. Z cirkevného majetku nie sú platené dane z nehnuteľností a preto je spoločensky minimálne sporné, resp. polemické, ak obce schvaľujú príspevky na prevádzku cirkevných majetkov.

- C. **Ekonomická neutržateľnosť** je daná v prvom rade tým, že ako už bolo spomínané v písmene A. bol aj v priamej väzbe na zmenu v zákone podľa bodu 1., ale najmä v dôsledku nedokončenia procesu, nashartovaného rýchlo prijatými, vyššie v bodoch 1. až 5. spomínanými zákonmi, vytvorený základ pre vznik časti dlhu štátu a aj pre následné zvyšovanie zadlžovania Slovenskej republiky. **Celková výška štátneho dlhu v aktuálnom období dosahuje hranicu, ktorá je garantovaná ústavným zákonom pre výšku štátneho dlhu, zaväzujúcim v takomto prípade aj vládu SR a aj NR SR prijímať nevyhnutné opatrenia. NR SR na návrh Vlády SR už schválila napr. "zdaňovanie straty", resp. dlhodobé platenie daní dopredu z nejakých neistých budúcich ziskov.**

V súčasnej dobe, presnejšie už minimálne ostatných 6 rokov je celá naša spoločnosť konfrontovaná s neustálym obmedzovaním výdavkov na strane štátu, ktoré už dlhšiu dobu vo vzťahu ku potrebám radových občanov predstavujú obmedzovanie viacerých základných, ústavou garantovaných práv a slobôd minimálne v oblasti vzdelania, zdravotnej starostlivosti a aj práva na dôstojný život napríklad dôchodcov alebo často aj nútene nezamestnaných občanov.

Cieľom iniciatívy skupiny občanov SR je otvoriť celospoločenskú diskusiu o viacerých negatívnych faktoroch, ktoré majú zásadný vplyv na vznik situácie, navodzujúcej vynútený stav obmedzovania základných práv a slobôd občanov štátu, ktorého sú práve jeho občania základnou bunkou. A to nielen preto, že tu tí občania sú, ale aj/alebo najmä preto, že bez ich konečnej spotreby by nebol žiaden zisk a teda by sa ani za súčasného spoločenského usporiadania nemohla vytvárať väčšina hodnôt.

Slovenská republika je už 10 rokov členom Európskej únie, v ktorej reálne funguje, resp. je využívaných viacero spôsobov financovania cirkví. Viacerým členom petičného výboru a aj prípravným aktivistom sa ako veľmi dobrý základ javí taliansky model ako základ pre konkrétne a celospoločenské rozpracovanie riešenia finančnej odluky cirkví od štátu. Občan by mal mať právo rozhodnúť sa, či sa bude z jeho daní platiť cirkev alebo sa financie z jeho daní použijú na kultúru, charitu alebo na inú formu pomoci nejako odkázaným ľuďom.

Aj tých 10 rokov členstva Slovenska v Európskej únii je dôvodom pre to, aby sme iniciovali túto petíciu ako jeden z možných ústavných postupov občana pre to, ako prinútiť parlamentných politikov, cirkví, náboženské spoločnosti, resp. taktiež mnohé ďalšie subjekty z prostredia tretieho sektora najmä so zameraním na humanitnú činnosť ku skutočne otvorenému dialógu za aktívnej účasti občanov, ktorý bude mať konečne jasný výsledok.

Podme sa dohodnúť! Dajme cirkvám slobodu od štátu, občanom možnosť voľby a vytvoríme tým aj jasné prostredie pre pomoc odkázaným! Stretíme sa pri okrúhlym stole k téme dokončenia procesu odluky cirkví od štátu, ktorý navrhuje petičný výbor zorganizovať v presne dohodnutom čase v týždni od 12.5. 2014 alebo v týždni od 19.5. 2014. Budeme s Vami na základe Vami prejaveneho záujmu komunikovať a skoorinujeme konanie okrúhleho stola tak, aby vyhovoval čo najväčšiemu počtu oslovených subjektov.

Vopred Vám ďakujem za pozornosť, ktorú budete venovať posúdeniu obsahu tohto listu petičného výboru pre Petíciu odluky cirkví s ponukou na stretnutie v rámci okrúhleho stola.

S úctou

Stefan Sládeček
predseda petičného výboru